

В. В. Вітренко

Кончак Ернст

КОНЧАК Ернст (псевд.: Херта Гармакіс, Кавеляріус; 28. 09. 1903, колонія Івановичі, нині село Червоноармій. р-ну Житомир. обл. – 14. 10. 1979, м. Талґар, Казахстан) – письменник, літературознавець, педагог. З походження німець. Член СП СРСР (1930–37, поновлено 1963). Закін. Одес. пед. інститут (1930). Учителював; був дир. нім. школи у Дніпроп. обл. (1931); викл. Пришиб. пед. технікуму (1932–37). У 1937 репрес., звільн. 1956. Дебютував 1926 у харків. часописі «Die Saat» віршем «Die Tat» («Вчинок»), у ж. «Sturmsehrift» оповіданням «Kollektiv» («Колектив»). Співпрацював у г. «Neues Leben» (Москва), «Die rote Fahne», «Freundshaft»; співред. альманаху «Anthologie der sowjetdeutschen Literatur» (у 3-х т., 1979; 1980, 1982). Писав переважно новели на істор.-патриот. і морал. тематику. Автор зб. «Auf der Klubbühne» («На клубній сцені», 1969), «Die flammenden Steppen» («Вогненні степи», 1972), «Freude erobert man» («Щастя завойовується», 1973), «Am Scheidensweh» («На роздоріжжі», 1980; усі – Казахстан). Проблеми «розстріляної нім. літ-ри в Україні» розглянув у кн. «Unvergessliche Begegnungen» («Незабутні зустрічі», Казахстан, 1975). У п'єсі «Frau Schlorke» («Пані Шльорке»), оповіданнях «Der letzte Glockenschlag» («Останній удар дзвону»), «Zwischen Leben und Tod» («Між життям і смертю»), «Veronika» («Вероніка») описав воєнні події 1918–20 у колонії Анета та голодні післявоєнні роки. В оповіданні «Der Flüchtling» («Втікач») відобразив соц.-екон. злам нім. села, викликаний більшовиц. колективізацією. Для ранньої творчості К. притаманні надмірна композиційність, схематизм, ідеол. перевантаженисть та агітаційність. Провідні теми творів – питання виховання молоді, морал. відповідальності батьків, місце людини в суспільстві, захист довкілля, ставлення до історії та життєвого досвіду предків; порушував проблеми соц. та культур. змін на селі. Один із засн. нім. секції Всеукр. спілки пролетар. письменників «Плуг»

(1930), при якій видавався літ.-публіцист. ж. «Sturmschritt», для дітей «Trompete», для юнаків «Jungsturm». Займався громад. діяльністю, долучався до етногр. експедицій на Сх. Волині, якими керували В. Жирмунський, А. Штрюм, В. Кравченко. Обирався депутатом міської ради, займався питаннями освіти та опікунства дітей-сиріт. У складі 1-ї (1963) та 2-ї (1965) делегацій рад. німців до Москви прагнув вирішити питання про повну реабілітацію етніч. німців СРСР. Реабіліт. 1957. Написав багато літературозн. оглядів і рецензій, зокрема на окремі твори Г. Генке, Г. Завадського, В. Кляйна. Окремі твори К. перекладено рос., казах., киргиз., литов., укр. та ін. мовами. Його ім'ям названо одну з вулиць у м. Новоград-Волинський (Житомир. обл.) та встановлено мемор. дошку (1995).

Рекомендована література

1. Кавун О. «Хоч слово мовлено інакше» // ГУ. 1995, 20 жовт.;
2. Вітренко В. Література волинських німців. Кн. 1. Ж., 2003;
3. Вітренко В. В., Вітренко Г. І. Життя і творчість в умовах подвійних стандартів існуючої соціально-політичної системи. Ернст Карлович Кончак // Реабіліт. історією. Житомир. обл. Т. 3. Ж., 2010.

Бібліографічний опис:

Кончак Ернст / В. В. Вітренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-3262>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).